VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Talousarvioesitys 2024 ja julkisen talouden suunnitelma 2024–2027

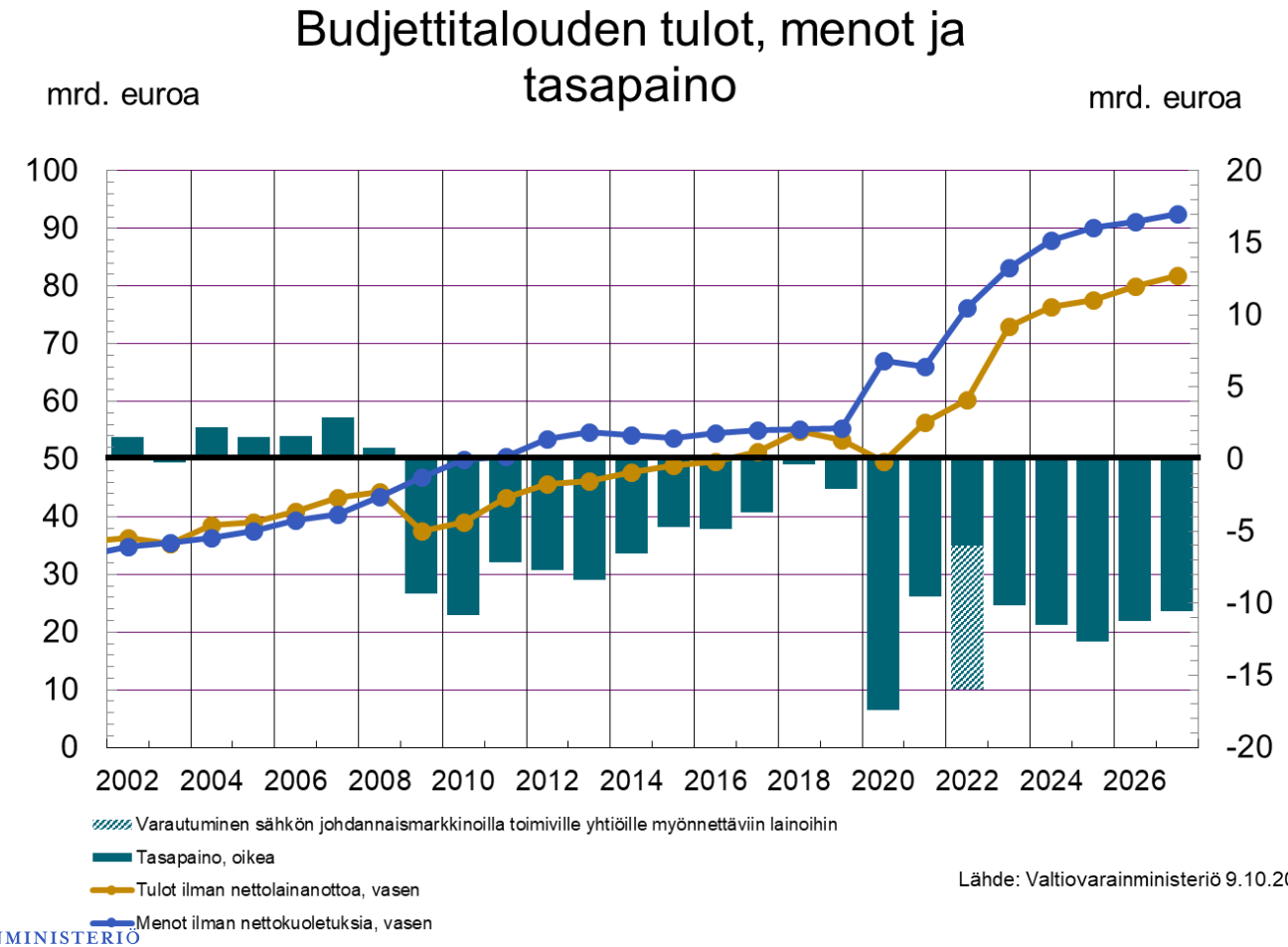
10.10.2023

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2024

- Budjettitalouden tulot
  - 76,3 mrd. euroa
- Budjettitalouden menot
  - 87,9 mrd. euroa
- Budjettitalouden tasapaino
  - -11,5 mrd. euroa

Alijäämäluvut ovat synkkiä, mutta kaikki hallituksen toimien vaikutukset eivät ole vielä näkyvissä

Lähde: Valtiovarainministeriö 9.10.2023

Tasapaino:

2020 (TP): -17,4 mrd. euroa

2021 (TP): -9,6 mrd. euroa

2022 (TP): -6,0 mrd. euroa

2023 (LTAE2): -10,2 mrd. euroa

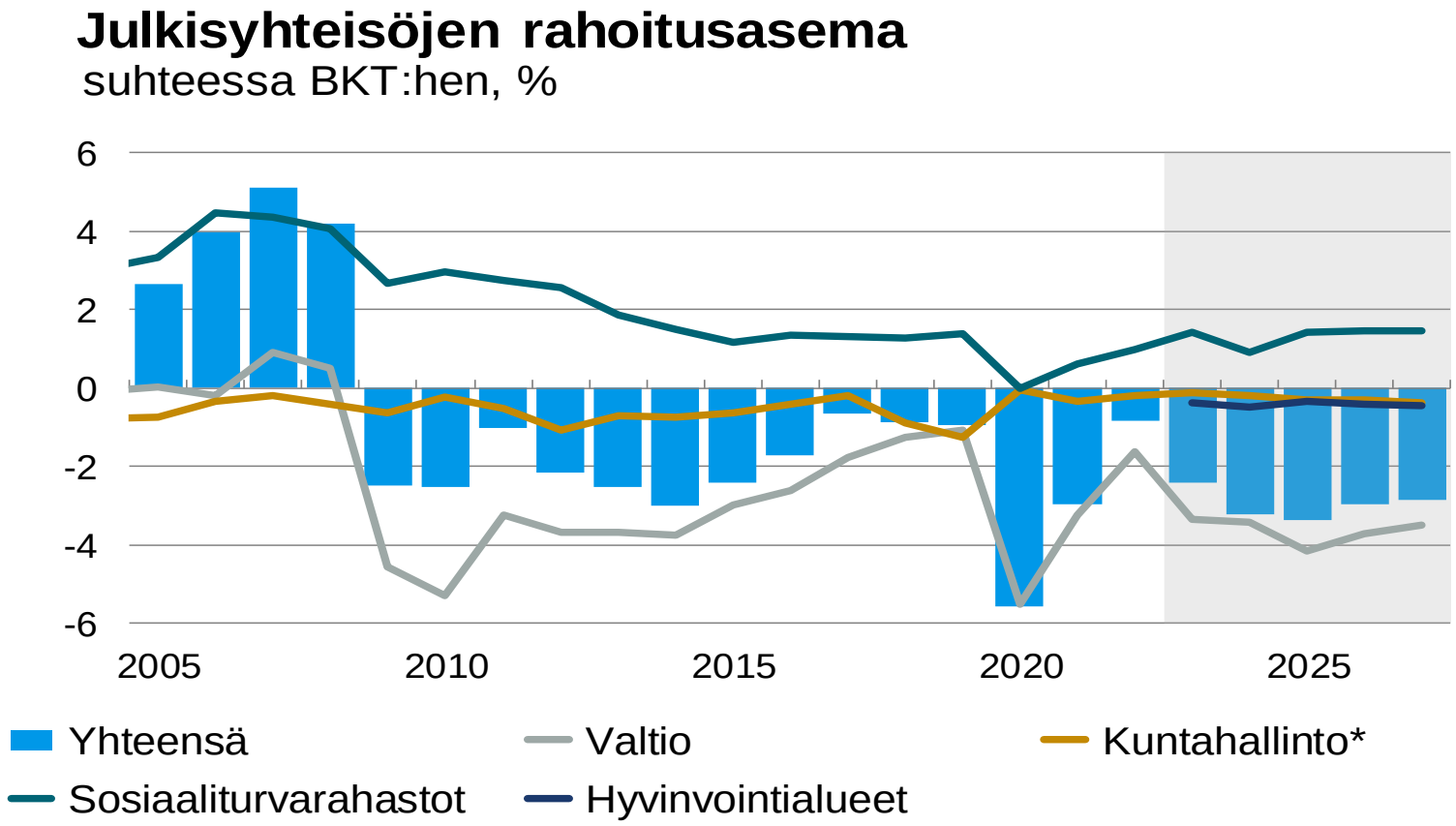
2024 (TAE): -11,5 mrd. euroa

2025 (kehys): -12,7 mrd. euroa

2026 (kehys): -11,3 mrd. euroa

2027 (kehys): -10,6 mrd. euroa

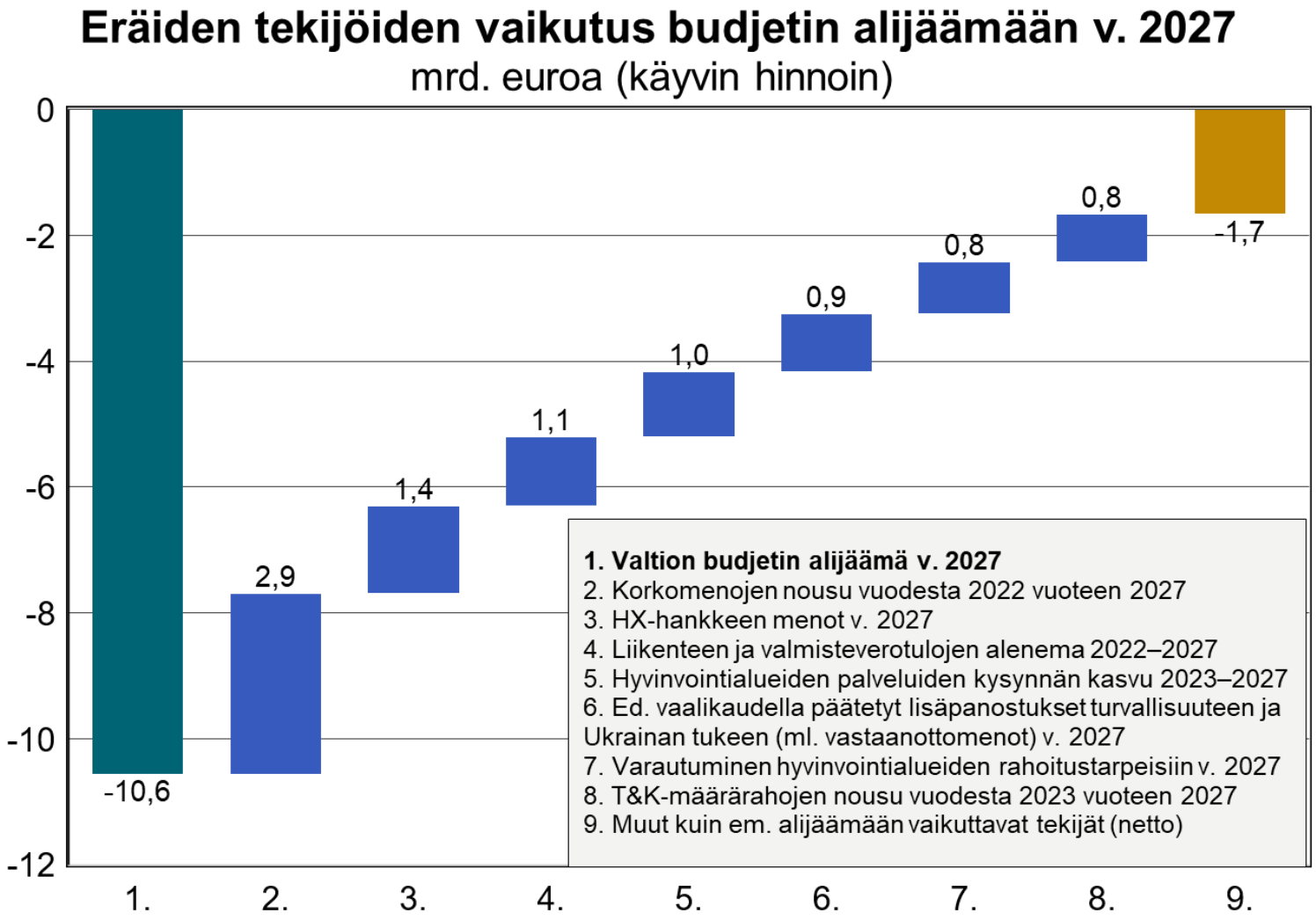
Valtio on julkisen talouden sektoreista alijäämäisin

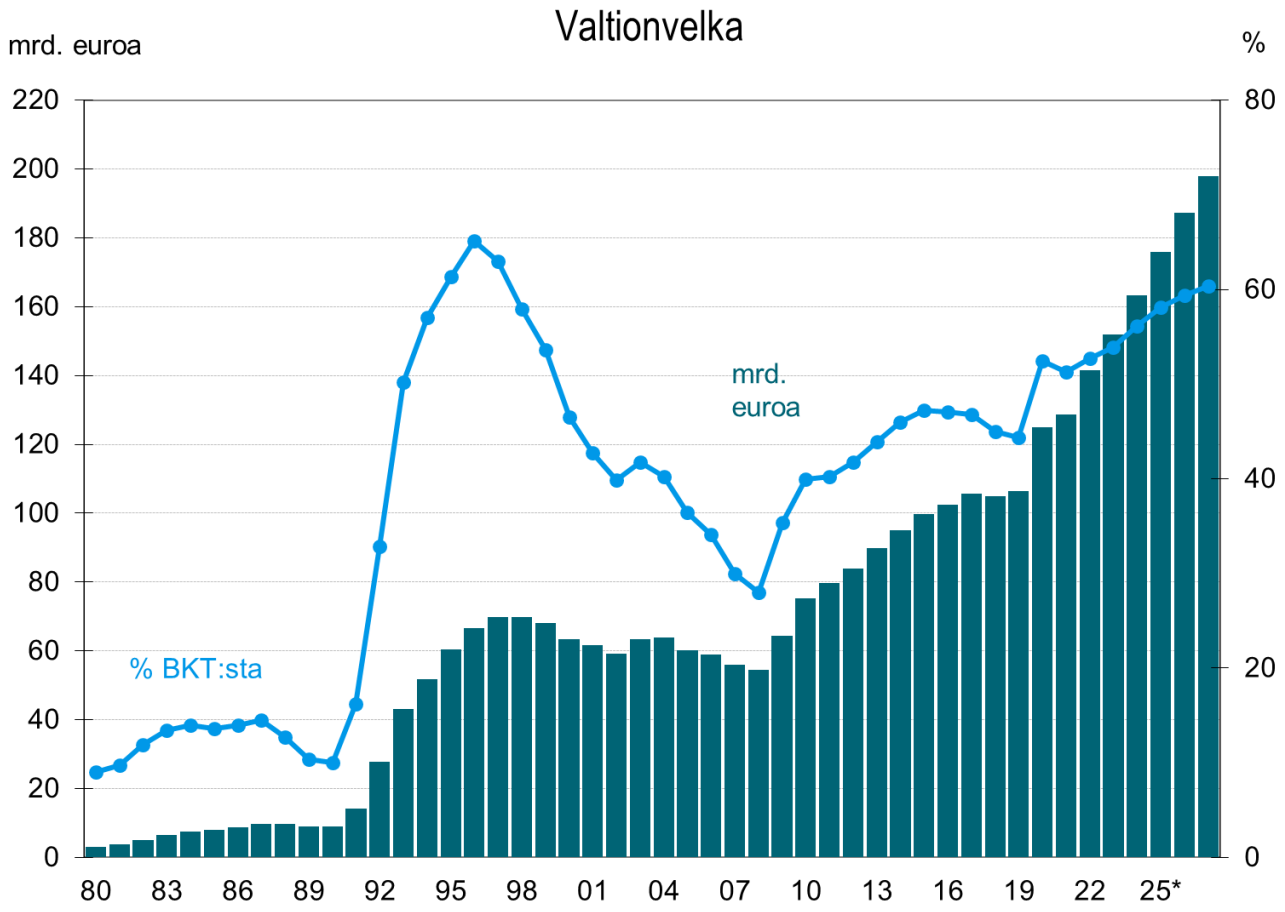
*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

Budjetin alijäämää lisäävät monet rakenteelliset tekijät, mutta myös osin määräaikaiset päätösperäiset toimet

Valtion velan määrä

Lähde: Valtiovarainministeriö 9.10.2023

- Vuoden 2024 lopussa:
  - 163 mrd. euroa
  - 56 % / BKT
- Vuoden 2027 lopussa:
  - 198 mrd. euroa
  - 60 % / BKT

Finanssipolitiikan linja

- Hallituksen tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys.
- Hallituksen tavoitteena on, että julkisen talouden rahoitusasema kohenee siten, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan 1 % suhteessa BKT:hen vuoteen 2027 mennessä.
- Hallitus sitoutuu vaalikauden aikana vahvistamaan julkista taloutta pysyvästi 6 mrd. eurolla vuoden 2027 tasolla.
  - Menoja sopeutetaan hallituksen päätöksin nettomääräisesti noin 4 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla.
  - Lisäksi hallitus on linjannut rakennepoliittisista toimista, joilla tavoitellaan julkisen talouden vahvistumista n. 2 mrd. eurolla vuoden 2027 tasolla.
  - Hallitus seuraa aktiivisesti toimenpidekokonaisuuden toteutumista sekä reagoi tarvittaessa korvaavilla toimenpiteillä.

Valtiontalouden menokehys

Vaalikauden kehys vuosille 2024—2027 (vuoden 2024 hinnoin), milj. euroa

	2024	2025	2026	2027
Kehysmenojen taso teknisessä kehyspäätöksessä 23.3.2023	74 840	75 473	75 382	75 541
Edellisen vaalikauden kuntien verotulomenetysten kompensaatioiden siirto kehykseen kuuluviksi	275	275	275	275
Kehystason tekninen korjaus: kehyksen ulkopuoliset menot, joihin kohdistuu säästöjä, lisätään kehysmenojen tasoon	378	521	510	511
Kehystason muut rakenteelliset tarkistukset	33	130	356	420
Kehystason hinta- ja kustannustarkistukset	79	-45	-46	-45
Kehysvarausten tarkistaminen		680	340	
Hallitusohjelman mukaiset kehykseen kuuluvat menot yhteensä, josta	-246	-685	-981	-1 455
— säästöt ja lisäpanostukset	-766	-1 235	-1 561	-2 105
— jakamaton varaus	120	150	180	250
— lisätalousarviovaraus	400	400	400	400
Valtion asuntorahaston avustusten siirto kehykseen kuuluvaksi	98	98	98	98
Makeran avustusten siirto kehykseen kuuluvaksi	10	10	11	11
Varautuminen ennakoimattomiin menotarpeisiin	42	127	130	244
Vaalikauden kehystaso (ml. lisätalousarviovaraus)	**75 510**	**76 584**	**76 076**	**75 601**

Talousarvioesityksen keskeiset kokonaisuudet ja määrärahat ja tulot

Hallitusohjelman mukaiset valtion budjettitalouden määrärahasäästöt ja -lisäykset (netto), milj. euroa

(- = määrärahasäästöä, + = määrärahalisäystä)	2024	2025	2026	2027
Koulutus ja osaaminen	9	44	61	28
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-141	-178	-246	-430
Sosiaaliturva ja -etuudet	-212	-473	-499	-564
Indeksisidonnaiset kokonaisuudet (vaikutus vuoden 2024 hintatasossa)	-195	-194	-194	-194
Maa- ja metsätalous, ympäristö	-13	-44	-70	-68
Elinkeinoelämä, liikenne ja asuminen	-209	-274	-370	-421
Maanpuolustus, yleinen turvallisuus, maahanmuutto ja kehitysyhteistyö	-19	-30	-121	-213
Hallinto	-10	-105	-155	-276
Yhteensä	-792	-1 254	-1 595	-2 138

Budjettitalouden tulot

- Vuoden 2024 tuloarvio on yht. 76,3 mrd. euroa, mikä on 3,3 mrd. euroa enemmän kuin vuodelle 2023 on budjetoitu (sis. LTAE II).
- Veroja ja veroluonteisia tuloja on yht. 66,8 mrd. euroa, mikä on 2,9 mrd. euroa enemmän kuin v. 2023.
  - Kasvua selittävät ennen kaikkea ansio- ja pääomatulovero (+2 224 milj. euroa) ja arvonlisävero (+728 milj. euroa)
  - Lisäksi kertaluonteinen ns. windfall-vero nostaa verotuottoja 200 milj. € v. 2024.
  - Laskua taas on ennen kaikkea energiaverossa (-149 milj. euroa) ja autoverossa (-89 milj. euroa).
- Tuloarvioissa on huomioitu hallitusohjelman liitteen C veropäätökset sekä muut hallituksen veropäätökset.
  - Vuonna 2024 verotuloja kasvattaa kassavaikutuksena erityisesti indeksitarkistuksen alimitoitus (127 milj. euroa).
  - Vastaavasti jakeluvelvoitteen nousun kompensaatio polttoaineveron kevennyksellä laskee tuloja (-140 milj. euroa).

Kertaluonteinen 4 mrd. euron investointiohjelma

- Rahoitetaan valtion omaisuustuloilla, purkamalla valtio-omisteisten listaamattomien yhtiöiden ylipääomituksia sekä tekemällä tuloutuksia Valtion asuntorahastosta rahaston nykytasoista toimintaa vaarantamatta.
- Menoja budjetoidaan varmistettujen tulojen mahdollistamissa rajoissa.
- Varmistettuja tuloja on tässä vaiheessa n. 1 020 milj. euroa.
  - 800 milj. euron tuloutukset Valtion asuntorahastosta.
  - Ilmastorahasto Oy:n pääomituksen peruminen 100 milj. euroa (LTAE 2 / 2023).
  - Ilmastorahastosta siirrettävistä osakkeista aiheutuu n. 120 milj. euron ylimääräinen verotulo.
- Talousarvioesityksessä ja JTS:ssä kohdennetaan investointiohjelmaan yhteensä 734 milj. euroa määrärahoina ja valtuuksina.

Investointiohjelmasta vuoden 2024 budjettiin sisältyy muun muassa seuraavia toimia

- Väyläverkon korjausvelan purkuun 250 milj. euroa
- Uusiin väylähankkeisiin lähes 350 milj. euron valtuudet
- Sote-palveluiden vaikuttavuusinvestointeihin ja hoitojonojen purkuun (Kela-korvaukset) n. 80 milj. euroa
- Puhtaan energian Suomen kärkihankkeeseen (lataus- ja tankkausinfra) 10 milj. euron valtuus
- Palokin koskien patojen purun suunnittelu (0,45 milj. euroa)

T&K-rahoituslain soveltaminen valtion vuoden 2024 talousarvioesityksen laadinnassa

- Suomen tavoitteena on nostaa T&K-menot 4 prosenttiin suhteessa BKT:hen v. 2030 mennessä.
- Rahoituslaki tuli voimaan vuoden 2023 alussa ja sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2024 talousarvioesityksen laadinnassa.
- Lain mukaan valtion rahoituksen määrän tulee olla 1,2 % suhteessa BKT:hen v. 2030 mennessä.
- Laissa säädetään valtion talousarvioon vuosina 2024–2030 otettavien tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen yhteismäärästä.
  - Rahoitusta lisätään euromääräisesti tasaisesti vuosittain.
  - Kaikki T&K-toimintaan suunnattu rahoitus lasketaan mukaan kokonaissummaan riippumatta siitä, mille hallinnonalalle tai momentille rahoitus on valtion talousarviossa osoitettu.
  - T&K-toiminnalla tarkoitetaan Tilastokeskuksen virallisen tilaston mukaista toimintaa.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

VM.FI | @VMUUTISET